

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ

ΘΕΟΔΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

- Γέροντα την ευχή σας...
- Του Κυρίου...
- Την αγάπη σας.
- Την έχεις, την έχεις...
- Και την προσευχή σας.
- Παιδί μου, Γιώργο, κατάλαβέ το. Εμού προσευχομένου, σου δε κοιμωμένου, ουδέν γίγνεται!

«Ο Θεός δεν υπολογίζει το μήκος της προσευχής αλλά την θερμότητα».

«Μου ψιθύριζε ο πονηρός στο αυτί: “Τώρα είσαι κουρασμένος. Γιατί να κάνεις

Απόδειπνο; Δεν θα καταλάβεις τίποτα. Θα το κάνεις μηχανικά”. Κι εγώ απαντούσα: “Αν δεν τον κάνω καθόλου, θα είναι όλη η νίκη δική σου. Αν το κάνω όμως έστω και μηχανικά, η μισή νίκη θα είναι δική σου”. Και το έκανα».

«Όσα προγράμματα έκανα εγώ, όλα απέτυχαν, γι’ αυτό αφήνω το πρόγραμμα της ζωής μου να το κάνει ο Θεός».

«Παιδιά μου, να ανέχεσθε ο ένας τον άλλο. Εγώ δεν έχω να επιδείξω στον Κύριο ούτε μεγάλη άσκηση ούτε σπουδαίες αρετές. Του ζητάω όμως με παρρησία στην προσευχή: “Κύριε, όπως εγώ ανέχομαι και υπομένω τόσες αδυναμίες και παραξενιές, έτσι και Συ να με ανεχθείς”. Και πιστεύω ότι το κάνει».

«Από νηπιακής ηλικίας έχω συνηθίσει να κάνω το σταυρό μου βγαίνοντας από το σπίτι. Μετά το σεισμό του 1981 κάνω τον σταυρό μου και μπαίνοντας στο σπίτι».

- Γέροντα, θα μπορούσατε να προσφέρετε πολλά στο λαό ως Επίσκοπος. Γιατί να μην προαχθείτε;

Και απάντησε:

- Ακούστε να σας πω: ο λαός επιζητεί συνήθως από την ηγεσία του άρτον και θεάματα. Άρτον (εννοούσε προφανώς τον πνευματικό άρτο) δεν ξέρω αν είμαι σε θέση να του δώσω, αλλά θεάματα οπωσδήποτε δεν είμαι σε θέση να του προσφέρω!

«Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Ορθοδοξίας είναι η άσκηση και η κοινωνία της λατρείας».

Του έλεγε κάποτε μια κυρία:

- Πάτερ Επιφάνιε, εγώ δεν πηγαίνω στην Εκκλησία, όταν πηγαίνει ο σύζυγός μου.
- Α! τότε και να μην τρως, όταν τρώει αυτός και να μην κοιμάσαι, όταν κοιμάται αυτός! Είναι σωστά αυτά τα πράγματα; Ο καθένας πηγαίνει στην Εκκλησία για τον εαυτό του. Όχι για τον άλλο!

«Η Εκκλησία σώζει, δεν σώζεται».

«Ο Μοναχισμός είναι ο συντομότερος δρόμος της θεώσεως».

«Προσκόλληση μπορεί να έχει κάποιος ακόμα και στα γυαλιά του!».

«Η υπακοή έχει αξία, όταν γίνεται για κάτι που μας φαίνεται παράλογο. Στο λογικό δεν έχει αξία και δεν λέγεται υπακοή αλλά συμφωνία, και είναι παράλογο να μην υπακούσει κανείς σ' αυτή την περίπτωση».

«Είναι προτιμότερο να τα χαλάσεις με τον Θεό παρά με τον Πνευματικό. Διότι εάν τα χαλάσεις με τον Θεό, ο Πνευματικός σου θα σε συμφιλιώσει πάλι μ' Αυτόν, εάν όμως τα χαλάσεις με τον Πνευματικό σου, τότε αποκόπτεται ο δρόμος προς τον Θεό».

Σε όσους αναβάλλουν την εξομολόγησή τους για αργότερα με το δικαιολογητικό ότι δυσκολεύονται, έλεγε:

- Αφού σήμερα δυσκολεύεσαι, πως θα οδηγηθείς σ' αυτήν στο μέλλον, οπότε θα έχεις παγιωθεί περισσότερο στην αμαρτία;

- Τι πρέπει να ζητάμε, Γέροντα, στην προσευχή μας πριν από την εξομολόγηση;
- Να ζητάτε υπενθύμιση των αμαρτιών, παρρησία για να τις εξομολογηθείτε και μετάνοια.

Είπε ο Γέροντας για κάποιο πνευματικοπαίδι του: «Κάθε φορά που εξομολογείται, με δένει πάνω στην καρέκλα, γιατί κάθε του εξαγόρευση είναι μια σταλαγματιά δάκρυ. Και κατέχει ανώτατη κρατική θέση! Έχω εγώ τέτοια ταπείνωση;»

-Γέροντα, αν παρά τις προσπάθειές του κάποιος αποτύχει στην επιλογή του Πνευματικού, τι γίνεται με το θέμα της υπακοής;

- Νομίζεις, παιδί μου, ότι ο Θεός θα τον αφήσει αβοήθητο; Βλέποντας την καλή του προαίρεση θα φωτίζει τον Πνευματικό του τι να τον συμβουλεύει. Ακόμα όμως και αν συμβουλεύσει λάθος, ο Θεός θα εκτιμήσει την υπακοή την οποία κάνει και θα βρει τρόπο ώστε και η λανθασμένη συμβουλή να αποβεί προς το καλό του.

Κάποια κυρία που εξομολογούνταν για πρώτη φορά σ' αυτόν, του είπε στο τέλος:

- Εγώ, πάτερ μου, θα προτιμούσα να εξομολογούμαι σε κάποιον Πνευματικό που είναι γέρος και τυφλός...

Και ο Γέροντας με ετοιμότητα:

- Αν ήταν και κουφός, ακόμη καλύτερα!

«Όταν λέτε την ευχή να στρέφεται την προσοχή του νου σας στην κάθε λέξη».

«Εάν ξεκινήσει κάποιος να προσευχηθεί, τότε όλες οι ατομικές, οικογενειακές ή επαγγελματικές του ασχολίες προβάλλουν εμπρός του και τον διασπούν. Αυτό είναι απόδειξη ότι υπάρχει διάβολος και ότι η

προσευχή τον κατακαίει, γι' αυτό την πολεμά».

«Το αδιέξοδο των ανθρώπων είναι το κατ' εξοχήν πεδίο δράσεως του Θεού. Είναι η ευκαιρία του Θεού».

«Προσευχήσου και για να μπορέσεις να προσευχηθείς».

- Πως θα βελτιωθούμε, Γέροντα; Όλο στα ίδια και στα ίδια μένουμε.
- Παιδί μου, πολλή προσευχή και θα δεις τη βελτίωση. Πώς να το κάνουμε; Δεν υπάρχει κανένα μαγικό ραβδί να το χτυπήσουμε και να έλθει αυτόματα η χριστιανική προκοπή.

«Αυτοί που ενσυνείδητα παραθεωρούν το θέμα της νηστείας, χωρίς να έχουν λόγους υγείας, πολύ φοβάμαι ότι δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για την σωτηρία της ψυχής τους».

- Ποιος νηστεύει καλύτερα , πάτερ, σε περίοδο νηστείας, αυτός που τρώει δυο πιάτα ανάλαδη φασουλάδα, χαλβά κ.λπ. ή αυτός που τρώει ένα αυγό σφικτό;
- Ο πρώτος! Ο δεύτερος κάνει απλώς δίαιτα.

- «Πρέπει να ελεούμε για να ελεηθούμε. Να δίδουμε πάνω από τη δεκάτη μας (σημ.: το 10% των εισοδημάτων μας) για τους αναξιοπαθόντες, ώστε να υπερβεί η δικαιοσύνη μας (δηλ. η αρετή μας) εκείνη των Γραμματέων και των Φαρισαίων, που έδιναν το 1/10, και να εισέλθουμε έτσι στην Βασιλεία των Ουρανών» (Ματθ. ε' 20).

- Πάτερ θα αφήσω τα χρήματά μου με διαθήκη σε φιλανθρωπικά ιδρύματα!
- Τότε δεν «θα τα αφήσεις», θα σε αφήσουν εκείνα! του είπε ο Γέροντας χαριτολογώντας.

«Μη συμβιβάζουμε τα ασυμβίβαστα για να αποφύγουμε το σταυρό και να

εξασφαλίσουμε το χουζούρι μας. Μην αναζητούμε μαξιλαράκια για να αναπαύσουμε την ένοχη συνείδησή μας. Διότι τότε ο Θεός θα επιτρέψει και σκληρές δοκιμασίες να υποφέρουμε και αμοιβή στον ουρανό να μην έχουμε».

«Εάν δεν υπήρχαν οι θλίψεις, δεν θα αναζητούσαμε τον Παράδεισο».

«Ο πόνος ταπεινώνει τον άνθρωπο και όσο αυτός ταπεινώνεται, τόσο πλησιάζει τον Θεό».

«Στις μεγάλες θλίψεις μόνο ο Θεός μπορεί να παρηγορήσει. Γι' αυτό, το καλύτερο είναι η προσευχή και όχι τόσο οι λόγοι παρηγοριάς».

Ο Γέροντας ανακοίνωσε τον ξαφνικό θάνατο του πατέρα ενός πνευματικού του παιδιού, που τότε ήταν φοιτητής, ως εξής: «Παιδί μου, ο πατέρας σου είναι πρώτα παιδί του Θεού και μετά πατέρας δικός

σου. Ο Κύριος, λοιπόν, στον οποίο ανήκε, τον κάλεσε κοντά του».

Κάποιοι νέος που εκπαιδευόταν σε σχολή εφέδρων αξιωματικών και ζητούσε επιμόνως να μεσολαβήσει ώστε να φύγει από τη σχολή και να γίνει απλός στρατιώτης, διότι εκεί αντιμετώπιζε μεγάλες δυσκολίες. Ο Γέροντας αφού μάταια του συνιστούσε υπομονή, στο τέλος του λέει: «Δεν πας, παιδί μου, στο άσυλο Ανιάτων να πλησιάσεις έναν κατάκοιτο και να του πεις: Φίλε, αλλάζουμε θέση; Να πας εσύ στη σχολή αξιωματικών κι εγώ στο κρεβάτι σου; Θα έβλεπες τότε, αν είχε μια τέτοια δυνατότητα, να πεταγόταν σαν ελατήριο και να έτρεχε με χαρά να πάρει τη θέση σου ή και ακόμη δυσκολότερη. Αχ, παιδί μου! Έχουμε τη υγεία μας κι είμαστε όλο παράποννα και γκρίνια!».

Και ο νέος έφυγε αλλαγμένος και αναπτερωμένος.

«Οι Πατέρες λένουν: Όλες οι μάχες κερδίζονται με επίθεση. Η μόνη μάχη που

κερδίζεται με τη φυγή είναι η μάχη κατά της σαρκός».

Μια φορά, διηγείται ένα πνευματικοπαίδι του, του πήγα κάποιον γνωστό μου να εξομολογηθεί. Όταν, λοιπόν, βγήκε από το εξομολογητήριο, ήταν απογοητευμένος. «Δεν ξανάρχομαι», μου λέει, «Γιατί;», τον ρώτησα. «Να», μου απαντά «Όταν του είπα ότι πάω με γυναίκες, με ρώτησε πόσο χρονών είμαι. Του είπα, 25, οπότε συνέχισε: Κατάλαβες πως πέρασαν αυτά τα 25 χρόνια; Όχι του απάντησα. Ε! Θα περάσουν άλλα 25 χωρίς και πάλι να το καταλάβεις και ύστερα θα πεθάνεις. Και όταν βρεθείς μπροστά στον Χριστό, θα σε ρωτήσει: Εγώ ήρθα και σταυρώθηκα για σένα. Εσύ τι έκανες για μένα; Έκανες το σώμα σου, τον ναό του Αγίου Πνεύματος, μέλη πόρνης».

- Πάτερ, του έλεγε κάποιος, εσείς οι Χριστιανοί με τα κηρύγματά σας περί εγκρατείας πηγαίνετε κόντρα στη φύση. Με ποιο δικαίωμα το κάνετε αυτό; Κάτι

- ήξερε η φύση που έβαλε το σεξουαλικό ένστικτο μέσα στον άνθρωπο. Τι είστε εσείς που προσπαθείτε να το καταπιέσετε;
- Παιδί μου, ο Θεός έβαλε το ένστικτο αυτό μέσα στον άνθρωπο, αλλά δεν το έβαλε μόνο του. Το συνέδεσε άμεσα με όλες τις ευθύνες που συνοδεύουν τη διαίωνιση του είδους. Ο άνθρωπος όμως κρατά μόνο τη μία όψη του νομίσματος, την ηδονή. Την άλλη όψη που ονομάζεται ευθύνη την πετά στα σκουπίδια. Πες μου, λοιπόν, τώρα, ποιος πηγαίνει κόντρα στη φύση; Εμείς οι Χριστιανοί ή εσείς;

«Να μιλάτε πιο πολύ στον Θεό για τα παιδιά σας, παρά στα παιδιά σας για τον Θεό».

«Η ψυχή του εφήβου βρίσκεται σε μια έκρηξη ελευθερίας. Γι' αυτό δέχεται δύσκολα τις διάφορες συμβουλές. Αντί λοιπόν να τον συμβουλεύεις συνεχώς και να τον επιπλήττεις κάθε λίγο και λιγάκι, ρίξε το βάρος στο εξής: ανάθεσε το θέμα στον Χριστό, στην Παναγία και στους

Αγίους και παρακάλεσέ τους να τον συνετίσουν εκείνοι».

«Οι γονείς πρέπει να αγαπούν τα παιδιά τους ως *παιδιά τους* και όχι σαν *είδωλά τους*. Δηλαδή το παιδί τους να το αγαπούν όπως είναι και όχι όπως θα ήθελαν να είναι, να τους μοιάζει δηλαδή».

- Ανησυχώ πολύ για τα παιδιά μου, μήπως πάθουν τίποτε, μήπως τους συμβεί κάτι κακό. Βάζω χίλια-δυο με το μυαλό μου.

Η απάντηση του Γέροντα ήρθε ταχύτατα, σε έντονο ύφος και συγχρόνως συγκλονιστική:

- Και ποιος σου είπε ότι τα παιδιά είναι δικά σου; Του Θεού είναι! Προβατάκια Του είναι και σε έχει βάλει να τα φυλάς.

Στους γονείς, που του παραπονούνταν φορτικά για τις ατέλειες ή τις μικροπαρεκτροπές των παιδιών τους, ήταν αυστηρός:

- Να είστε ευχαριστημένοι και να δοξάζετε τον Θεό που σας έδωσε τέτοια παιδιά.

Γονατιστοί και με δάκρυα ευγνωμοσύνης.
Μη σας συμβούν αυτά τα οποία δεν
φαντάζεστε και τότε θα δείτε!

Αν κανένας γονέας μεμψιμοιρούσε
ότι τα παιδιά του είναι δύσκολα και
ευρέθιστα, του έλεγε:

- Ξέρεις κανένα παιδί σήμερα που να είναι
εύκολο και πειθήνιο; Γιατί θέλεις τα δικά
σου να αποτελούν εξαίρεση;

Αν ο γονέας επέμενε
παραπονούμενος, εύρισκε μπροστά του
απειλητικό τον σωφρονιστικό κανόνα του
Γέροντα:

- Αν εξακολουθήσεις να παραπονιέσαι θα
σου βάλω κανόνα διακόσιες μετάνοιες τη
ημέρα! Αυτό πια φθάνει τα όρια της
αχαριστίας!

Επ' ευκαιρία ας αναφέρουμε εδώ
πως αντιμετώπιζε τους γονείς, που είχαν
παράπονα για τα παιδιά τους με το
παραμικρό: «Μπα! Τι θέλατε δηλαδή; Να
γεννήσετε αγγέλους; Παιδιά κάνατε!».

Μια Κυριακή, μετά τη θ. Λειτουργία, ο Γέροντας βρισκόταν στο γραφείο του και συζητούσε.

Κάποια στιγμή προστέθηκε στη συντροφιά κι ένα πνευματικοπαίδι του με την τετράχρονη κόρη του. Ο Γέροντας διέκρινε αμέσως ότι η μικρή ήταν θυμωμένη και ζήτησε να μάθει την αιτία. Επειδή εκείνη δεν απαντούσε, ανέλαβε ο πατέρας της να εξηγήσει ότι πριν από λίγο είχε χαστουκίσει τον θείο της, καθώς εκείνος αστειευόταν μαζί της. Παρά τις συστάσεις όμως που της έγιναν και τη συγγνώμη του θείου της, αυτή δεν ζητούσε συγγνώμη.

Τότε ο Γέροντας τους αφήνει όλους στο γραφείο, την παίρνει από το χέρι και πηγαίνει στο άλλο δωμάτιο. Από 'κει τηλεφωνεί στον θείο της, του εξηγεί την αιτία του τηλεφωνήματος και λέει στη μικρή:

- Έλα, καλό μου παιδάκι, ζήτησε συγγνώμη από τον θείο σου.

Η μικρή κρατάει το στόμα σφαιλιστό.

- Μια λεξούλα είναι. Πες την , καλό μου παιδάκι. Να! Εγώ αύριο θα σου πάρω κι ένα δώρο. Πες την αυτή τη μικρή λέξη!

Η μικρή ανθίσταται με πεισματική σιωπή. Και ο Γέροντας μονολογεί:

- Κοίταξε πως φοβάται ο διάβολος αυτή τη λέξη, ακόμη κι όταν την λέει ένα μικρό παιδί! Δες πόσο το έχει δέσει και δεν το αφήνει!

Η προσπάθεια συνεχίζεται άνω του ημιώρου. Στο τέλος ο Γέροντας με επιτιμητικό ύφος λέει στη μικρή:

- Άκουσε, παιδί μου, αν δεν ζητήσεις συγγνώμη ,δεν θα έχεις τη βοήθεια του Θεού και θα αρρωστήσεις. Άκουσες; Θα αρρωστήσεις!

Η μικρή άρχισε να ψελλίζει μέσα από τα δόντια της το «συγγνώμη». Ο Γέροντας επιμένει:

- Πιο δυνατά, παιδάκι μου, πιο δυνατά να το ακούσει ο διάβολος και να φύγει μακριά!

Η μικρή το ξαναλέει λίγο δυνατότερα. Ο Γέροντας τότε την ασπάζεται, της δίνει χρήματα και την

οδηγεί στο γραφείο, όπου είχε αφήσει τους επισκέπτες να περιμένουν.

– Δώστε όλοι από ένα κατοστάρικο στη Χ, διότι σήμερα πάλεψε με τον διάβολο και τον νίκησε!

«Αν ο Θεός δεν δίνει παιδιά, κάτι ξέρει. Εμείς δεν πρέπει να τον πιέζουμε ετσιθελικώς να μας δώσει».

«Η πολυτεκνία, παιδιά μου, είναι μαρτυρία και μαρτύριο. Μαρτυρία μεν διότι ο πολύτεκνος Χριστιανός προβαίνει καθημερινώς σε ομολογία πίστεως: ότι τηρεί την περί τεκνογονίας εντολή του Θεού. Μαρτύριο δε διότι συνεχώς υφίσταται τους χλευασμούς και τις ειρωνείες τους κόσμου τούτου, αλλά και διότι αναλίσκείται ακατάπαυστα στις οικογενειακές φροντίδες».

«Η πολυτεκνία είναι περισσότερο υπόθεση θυσίας και λιγότερο υλικών μέσων».

Κάποτε πήγε να εξομολογηθεί μια φοιτήτρια που είχε κάνει έκτρωση την περίοδο κατά την οποία ήταν αρραβωνιασμένη. Όταν μπήκε στο εξομολογητήριο και είπε στον π. Επιφάνιο το αμάρτημά της μάλλον ψυχρά και χωρίς να συναισθάνεται τη βαρύτητά του, αυτός για να τη φέρει σε συνείδηση, της λέει αυστηρά και χωρίς περιστροφές.

- Είσαι φόνισσα! Σκότωσες το ίδιο σου το σπλάχνο!

Αυτή συγκλονίσθηκε και άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Όταν ο Γέροντας είδε τη μετάνοιά της και ότι πράγματι συνειδητοποίησε το έγκλημά της, της διάβασε τη συγχωρητική ευχή και της είπε με στοργή:

- Σήκω, κόρη μου, και πήγαινε στην ευχή του Χριστού με την πεποίθηση ότι ο Θεός σε συγχώρεσε και απάλλαξε την ψυχή σου από το βάρος της αμαρτίας.

«Οι φυσικές επιστήμες κατ' ουσίαν περιγράφουν και διαπιστώνουν. Δεν εξηγούν».

«Για να αναιρεθούν όλες οι ανοησίες, που γράφονται κατά του Χριστιανισμού, θα έπρεπε να ήσαν τα βουνά, μυαλά, τα δένδρα, κονδυλοφόροι, η θάλασσα, μελάνι, και οι κάμποι, χαρτί!».

«Πολλοί γράφουν καπνίζοντας και καπνίζουν γράφοντας και γράφουν ό,τι τους καπνίσει».

«Αφέντη έχουμε πάντα: Ή τον Θεό ή τον διάβολο και τα πάθη μας. Ελευθερία έχει ο άνθρωπος μόνο ως προς τις επιλογές του: Να διαλέξει αφεντικό ή τον Χριστό ή τον διάβολο. Από 'κει και έπειτα αρχίζουν οι υποχρεώσεις και στη μια περίπτωση και στην άλλη. Πολλοί αποκαλούν "καταπίεση" τις υποχρεώσεις τους Χριστιανισμού. Εμείς οι Χριστιανοί μιλάμε για "αγώνα"».

«Η αμαρτία είναι εκείνη που μας εμποδίζει να πιστεύσουμε, όχι η λογική. Γι' αυτό αν πεις σ' έναν άνθρωπο να ζήσει έξι μήνες κατά την ηθική του Ευαγγελίου, και το

κάνει, θα γίνει πιστός χωρίς να το καταλάβει».

«Το “δεν υπάρχει Θεός” το λένε συνήθως άνθρωποι φαύλοι και ανήθικοι. Ούτε βρέθηκε ούτε θα βρεθεί άνθρωπος ηθικός, εγκρατής, ενάρετος κ.λπ. που να λέει τόσο εύκολα “δεν υπάρχει Θεός!”».

Σε κάποιον γιατρό που δήλωνε ότι είναι άθεος, του είπε ο Γέροντας:

- Γιατρέ μου, παρά τις αντιρρήσεις σου, διακρίνω στο βάθος της ψυχής σου καλοπροαίρετη διάθεση. Χωρίς να κάνω τον προφήτη, πιστεύω ότι ο Θεός δεν θα σε αφήσει. Θα ήθελα να σου υποβάλω όμως μια παράκληση. Σου είναι δύσκολο μια φορά την ημέρα να λες την εξής μικρή φράση: “Θεέ, αν υπάρχουν, έλα να με βρεις!”; Νομίζω πως δεν σου κοστίζει τίποτε ούτε συγκρούεται με τη συνείδησή σου.

Εκείνος δέχθηκε.

Μετά από λίγους μήνες διέγνωσε ο γιατρός στον εαυτό του νεόπλασμα οστών,

δηλ. καρκίνο. Αναχωρεί στο εξωτερικό. Εκεί οι γιατροί του συνιστούν να επιστρέψει στη Ελλάδα, διότι επρόκειτο για καλπάζουσα μορφή και πλησίαζε γρήγορα το τέλος.

Εκείνος πριν πάρει τον δρόμο της επιστροφής ζήτησε να εξομολογηθεί και κοινώνησε. Πέθανε εν μετανοία λίγο καιρό μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα.

«Μίλησαν (ενν. τα διάφορα κοινωνικά συστήματα και οι εκπρόσωποί τους) για δικαιοσύνη, για αγάπη, για ελευθερία, απευθυνόμενοι στην απρόσωπη μάζα που λέγεται ανθρωπότητα. Ενώ ο Χριστός μίλησε γι' αυτά απευθυνόμενος στα πρόσωπα. Στο Βασίλη, στον Κώστα, στο Δημήτρη, στη Μαρία. Γι' αυτό, ενώ τα διάφορα κοινωνικά συστήματα δεν κατάφεραν να πείσουν κανέναν, ο Χριστός έπεισε χιλιάδες ανθρώπους να μοιράσουν τις περιουσίες τους στους φτωχούς, να εφαρμόσουν κοινωνική δικαιοσύνη, να συμπαρασταθούν στον ανθρώπινο πόνο, να θυσιάσουν και τη ζωή τους για την

αγάπη των άλλων... Κατάφερε και τελώνες και πόρνες και ληστές και φονιάδες να τους αλλάξει τελείως και να τους κάνει αγίους».

«Δεν υπάρχουν άθεοι. Ειδωλολάτρες υπάρχουν, οι οποίοι βγάζουν τον Χριστό από τον θρόνο Του και στη θέση Του τοποθετούν τα είδωλά τους. Εμείς λέμε: “Δόξα τω Πατρί και Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι”. Αυτοί λένε: “Δόξα στον μεγάλο Μάο”. Διαλέγεις και παίρνεις».

«Τα μαθηματικά του Θεού είναι τελείως διαφορετικά από τα μαθηματικά των ανθρώπων. Για μας δύο και δύο ίσον τέσσερα. Για το Θεό δύο και δύο μπορεί να κάνουν πέντε ή δεκαπέντε ή οτιδήποτε άλλο».

«Εκεί που πάει ο θυμός, δεν πάει ο Θεός».

«Ο Θεός σώζει πρώτον όσους Τον πιστεύουν και Τον ακολουθούν και

δεύτερον όσους Τον αγνοούν, έχουν όμως καλή προαίρεση».

«Όταν κάποιος είναι καλοπροαίρετος, ο Θεός κάπου οπωσδήποτε θα τον συναντήσει».

«Ο Χριστός αλλάζει τα γούστα μας, τα κριτήριά μας».

«Όλα τα γεγονότα της ζωής μας πρέπει να τα βλέπουμε υπό το πρίσμα της αιωνιότητας. Τότε μπορούμε να διακρίνουμε τις πραγματικές τους διαστάσεις».

«Δεν υπάρχουν πολλά ή λίγα, ούτε μικρά ή μεγάλα προβλήματα. Το μόνο πρόβλημα είναι η απουσία του Χριστού από τη ζωή μας».

«Ο Χριστιανισμός έχει αξία όταν μας κοστίζει».

«Τον ταπεινόφρονα δεν τον φοβούμαι. Και τις χειρότερες και τις αισχρότερες αμαρτίες να πράξει, ο Θεός στο τέλος θα τον ελεήσει. Η ταπείνωση δεν πάει ποτέ χαμένη».

«Οι πτώσεις είναι υλικό ταπεινώσεως».

«Τότε μπορούμε να βρούμε την ελπίδα μας στον Θεό, όταν απελπισθούμε τελείως από τον εαυτό μας».

«Ο διάβολος μας ωθεί στην αμαρτία, αλλά το τελευταίο “ναι” το λέμε εμείς».

«Αρκετοί άνθρωποι είναι αγνώμονες. Αν περιμένουμε ανταπόδοση, θα στενοχωρηθούμε. Αν όμως δεν περιμένουμε, τότε είμεθα ήρεμοι».

«Όταν σας αδικούν οι άνθρωποι, να ξέρετε ότι αποκτάται μετοχές στον ουρανό».

«Και ο μεγαλύτερος εγκληματίας, έχει κάποια λεπτή χορδή, την οποία αν βρούμε

και την πλήξουμε, θα βγάλει μελωδία. Και ο χειρότερος εγκληματίας γονατίζει μπροστά στην αρετή του άλλου».

«Ο άνθρωπος έκανε τη ζωή του ανετότερη. Ευτυχέστερη όμως την έκανε;».

«Η μεγαλύτερη ηδονή και απόλαυση είναι να ζει κανείς χωρίς ηδονές και απολαύσεις. Διότι τότε ακριβώς δρέπει τις απείρως γλυκύτερες πνευματικές ηδονές».

«Η οδύνη και η ηδονή είναι δύο καταστάσεις που δεν απέχουν και πολύ μεταξύ τους».

«Θέλεις να κάνεις κάποιον ευτυχή; Περιορίσε τις επιθυμίες του. Θέλεις να τον κάνεις δυστυχή; Αύξησε τις επιθυμίες του».

«Οι θερμές αποφάσεις απαιτούν ψυχρή λογική».

«Να μην κακομεταχειρίζεστε τα ζώα. “Δίκαιος οικτείρει ψυχάς κτηνών αυτού, τα

δε σπλάχνα των ασεβών ανελεήμονα”
(Παρ. ιβ’10). Αν κάτι είναι επιβλαβές, να το
φονεύετε χωρίς να το βασανίζετε».

«Οι δικτατορίες είναι σαπρόφυτα και
αναπτύσσονται στους κοπρώνες. Στα
ευνοούμενα κράτη δεν γίνονται
δικτατορίες».

«Η πραγματικότης πολλές φορές ξεπερνά
την πλέον ευφάνταστη φαντασία του
πλέον ευφάνταστου συγγραφέως».

«Δεν πρέπει να θεωρούμε την κόλαση ως
έκφραση της τιμωρού διαθέσεως του Θεού.
Κόλασις σημαίνει παντελής απουσία Του.
Και ως τέτοια είναι αποτέλεσμα της
ελευθέρως επιλογής μας. Όταν κάποιος
λέει στον Θεό: “Απόστα απ’ εμού, οδούς
σου ειδέναι ου βούλομαι” (Ιωβ κα’14), τότε
Αυτός καίτοι Πανάγαθος δεν τον σώζει με
το ζόρι. Δίκαιος ων τον αφήνει να
απολαύσει την επιλογή του, δηλ. την
κόλαση, όπως στον άγιο προσφέρει την
τρυφή του Παραδείσου. Εμείς δηλ.

επιλέγουμε τον τόπο της αιωνίου κατοικίας μας και ο Θεός απλώς προσυπογράφει τις επιλογές μας ως δίκαιος. Με δυο λόγια: Η δικαιοσύνη του Θεού εξαντλείται στις επιλογές της ελευθερίας μας».

«Ο Κύριος μας καλεί να ακολουθήσωμε οπίσω Αυτού και όχι στο πλάι Του! Μάλιστα εμείς συχνά βρισκόμαστε μπροστά Του!».

«Πιστεύουμε θεωρητικά σε ένα Θεό, Πατέρα Παντοκράτορα, αλλά στην πράξη είμεθα ειδωλολάτρες. Λατρεύουμε είδωλα, είτε το είδωλο λέγεται μόδα, είτε λέγεται καταναλωτισμός, είτε λέγεται αφθονία, είτε οτιδήποτε άλλο».

«Σκλήρυναν οι ψυχές των ανθρώπων. ούτε λίγο ούτε πολύ, να ξεφορτωθούμε τον πατέρα ή την μητέρα. Να τους ρίξουμε στο άσυλο. Εμείς πρέπει, βλέπετε, να ζήσουμε την ζωή μας, να μη μας γίνουν οι “γέροι” εμπόδιο στην καλοπέρασή μας. Να

κάνουμε τα πάρτυ μας, τις διασκεδάσεις μας. Πέτα τον γέρο τον καημένο. Ας κουράστηκε μια ζωή, για να σπουδάσει την κόρη ή τον γιο. Στο ίδρυμα τώρα. Ίδιο είναι η χαρά του παππού, να ζει με τα παιδιά του, με τα εγγονάκια του, και ν' απολαμβάνει την θαλπωρή της οικογενειακής ευτυχίας; Σκλήρυναν οι ψυχές των ανθρώπων. Και δεν σκέπτονται οι ταλαίπωροι ότι μετά από μερικά χρόνια θα έλθει και η δική τους η σειρά».

«Ιδανική κοινωνία υπάρχει εκεί πάνω, στον ουρανό, όπου είναι και το πολίτευμα ημών. Στην αληθινή πόλη, “ης τεχνίτης και δημιουργός ο Θεός”. Στην γη αυτή έτσι θα ζήσουμε, με αθλιότητες, και με ταλαιπωρίες, και με αγριότητες καμμιά φορά».

-Γέροντα, μπορεί να γίνει η κοινωνία μας κράτος Θεού;
- Είναι τόσο θεωρητικό αυτό και τόσο απίθανο να συμβεί, κινείται στα όρια της φαντασίας, ώστε οτιδήποτε να ειπεί

κάνεις, πάλι στην χώρα της φαντασίας θα μείνει. Εάν φθάσουν κάποτε σε μία χώρα να γίνουν όλοι συνειδητοί Χριστιανοί, εάν, εάν...

- Εάν υποθέσουμε ένα 30%;

- Με τρία εάν, λέει ο Καραγκιόζης, βάζω το Παρίσι στο μπουκάλι. Εάν, λέει, μπορούσε να μικρύνει το Παρίσι κι αν μπορούσα να έχω ένα μεγάλο μπουκάλι κι αν υπήρχε κι ένας τρόπος, θα 'βαζα το Παρίσι στο μπουκάλι. Λοιπόν, τι να μιλάμε τώρα με τέτοιες υποθέσεις;

- Γέροντα, γιατί τον Χριστιανό δεν τον γεμίζει η χαρά του κόσμου;
- Είναι απλό. Αυτά τα οποία τέρπουν τους άλλους ανθρώπους, για τους πιστούς είναι σκύβαλα. Ο Χριστός αλλάζει τα γούστα. ο αναγεννημένος άνθρωπος έχει άλλη χαρά. Δεν τον τραβούν, δεν τον τέρπουν αυτά. Κι αν κάποτε κάνει κάτι, το κάνει επειδή παρασύρεται, όχι διότι τον γεμίζει. Γι' αυτό βλέπετε ότι άνθρωποι που θεωρούσαν αδιανόητο να ζουν χωρίς να ικανοποιούν τα πάθη τους, κυρίως τα

σαρκικά, όταν μετενόησαν, έλεγαν: “Μα ζούσα αυτή την γουρουνίσια ζωή; Και ήμουν ευχαριστημένος; δεν καταλάβαινα ότι κυλιόμουνα μέσα στον βούρκο;”. Τότε συνειδητοποιούν την προηγούμενη κατάστασή τους. Τώρα αναγεννήθηκαν και ο Χριστός τους άλλαξε τις προτιμήσεις. Τους άλλαξε τις διαθέσεις».

«Κάποτε ένας μοντέρνος θεολόγος μου είπε: “Δεν μπορώ να καταλάβω ποια η διαφορά του πάντα ματαιότης τα ανθρώπινα, από αυτό το ωραίο λαϊκό τραγούδι, που λένε στις ταβέρνες: Όλα είναι ένα ψέμα, μια ανάσα, μια πνοή!”.

Υπάρχει μεγάλη διαφορά: χάσμα μέγα. Αν, βέβαια σταματήσουμε στο πάντα ματαιότης τα ανθρώπινα, δεν υπάρχει καμμιά διαφορά. Τι το τροπάριο, τι το τραγούδι! Η διαφορά φαίνεται, όταν συμπληρώσουμε την συνέχεια, όσα ουχ υπάρχει μετά θάνατον. Μάταια και φθαρτά οι δόξες, τα αξιώματα, τα πλούτη. Δεν είναι όμως μάταια τα καλά έργα. Ό,τι καλό κάνουμε σ’ αυτή τη γη, μας συνοδεύει

μετά θάνατον. Οι αρετές μας συνοδεύουν στην άλλη ζωή και γι' αυτό ακριβώς πρέπει να τις καλλιεργούμε».

«Συμβαίνει πολλές φορές να έχουμε πολλά και να είμεθα δυστυχείς, επειδή θέλουμε περισσότερα. Αν έχουμε δέκα και θέλουμε δώδεκα, νοιώθουμε φτωχοί, είμεθα δυστυχείς. Δεν μας ικανοποιούν τα δέκα, τα οποία έχουμε αλλά μας κάνουν να λυπούμεθα τα δύο που μας λείπουν».

«Ο Μέγας Βασίλειος κάπου λέει: *Ο πλούσιος είναι άδικος ή αδίκου υιός*».

«Να είμεθα πλεονέκτες στα πνευματικά αγαθά. Να αποκτήσουμε περισσότερες αρετές. Να εργασθούμε περισσότερο τις εντολές του Θεού».

«Η πλεονεξία δημιουργεί το οικονομικό αδιέξοδο. Δεν μας αρκούν αυτά που έχουμε. Θέλουμε όλο και περισσότερα... Αν όλοι οι άνθρωποι υπήκουαν σ' αυτό που

λέγει ο Απ. Παύλος και ηρκούντο στα απολύτως απαραίτητα και δεν ήθελαν ένα σωρό περιττά, δεν θα υπήρχε οικονομικό πρόβλημα».

«Αν κάποτε κάνουμε το λάθος να ορκισθούμε, τότε, εάν μεν η τήρησις του όρκου δεν έρχεται σε αντίθεση με τις εντολές του Ευαγγελίου, ας τηρούμε τον όρκο. Όταν ,όμως, το αποτέλεσμα της τηρήσεώς του είναι αμαρτωλό, είναι προτιμότερη η επιορκία».

«Ακούς κάποιες μανάδες “για ψύλλου πήδημα” να λένε στο παιδι τους *“Να μη σε βρει! Να μη σώσεις! Να τσακισθείς! Πανάθεμά σε...”*. Κι αν καμμιά φορά πάθει κάτι το παιδι, τότε η μητέρα ελέγχεται: *“Αχ!-λέγει- το ‘πα”*. Θυμάμαι μία στο χωριό μου, αιωνία της η μνήμη, που έλεγε στον γιο της να πάει από κακή σφαίρα. Και πήγε από σφαίρα ο καημένος. Κατόπιν πήγε στην πηγάδα του Μελιγαλά και κλαίγοντας έλεγε: *“Αχ! παιδάκι μου, εγώ σε*

σκότωσα, που σε καταριόμουνα από κακιά σφαίρα να πας!”.

Ατάκτησε το παιδί; Πέστε του: “*κάτσε ήσυχο θα σε τιμωρήσω!*” ή το πολύ-πολύ δώστε του ένα χαστούκι. Και όχι να καταριέστε: “*Να μη σε βρει και να μη σώσεις και να μη φθάσεις και να σκοτωθείς και να τσακισθείς!*”. Τι πράγματα είναι αυτά; Βαρυτάτη αμαρτία η κατάρρα!».

«Δεν ξέρω, αν καμμιά φορά, ο Θεός επιτρέψει να πιάσει (η κατάρρα) για να συνεισθί αυτός που επιπόλαια καταριέται. Για να καταλάβει πόσο κακό πράγμα είναι η κατάρρα... η κακή κατάρρα, η ματαιία κατάρρα, δεν θα φθάσει σε κανένα. Αυτό, όμως, κυρίως και κατ’ εξοχήν ισχύει όταν καταρώμεθα πρόσωπα που δεν μας φτάνει».

Είπε ο Γέροντας γι’ αυτούς που βλασφημούν τον Χριστό, την Παναγία και τους Αγίους με την δικαιολογία ότι το κάνουν από συνήθεια, μηχανικά και δεν τον

εννοούν: «Δεν μπορούμε να πούμε ότι κάτι το κάνω μηχανικά και άρα δεν είναι αμαρτία. Λοιπόν, τι θα πει το λέμε μηχανικά και από συνήθεια; Βεβαίως, όποιος το λέγει συνειδητά, έχει βαρύτερο κρίμα· δεν υπάρχει αντίρρησης. Αλλά δεν παύει να είναι αμαρτία, και μάλιστα αμαρτία βαριά, και η βλασφημία από συνήθεια ή η κατάρρα ή ο όρκος ή οτιδήποτε άλλο. Τι θα ειπεί συνήθεια; Αυτή την συνήθεια να την κόψουμε, να την ξερριζώσουμε. Άμα πάμε στην άλλη ζωή και ειπούμε στον Κύριο: “ ξέρεις, από συνήθεια σε βλασφημούσαμε”, θα μας ειπεί και Εκείνος: “Ποιο πέρα είναι η Κόλασις; άντε εκεί να την συνηθίσεις και αυτήν...!”».

- Γέροντα, ο Καζαντζάκης, εκτός από τα τόσα στραβά που λέει, έχει και κάποια καλά. Γιατί τον πετάμε εξολοκλήρου και δεν τον αξιολογούμε, να πούμε αυτό είναι καλό, εκείνο κακό;
- Αν κάποιος φτιάξει ένα ωραίο φαγητό με ακριβά υλικά και πολλή τέχνη και το κάνει

πεντανόστιμο, αλλ' ύστερα ρίξει καμμιά δεκαπενταριά σταγόνες υδροκυανίνου, θα φάει κανείς το φαγητό; Σας ερωτώ. Μα είναι νόστιμο, μα έχει καλά υλικά, μα... Ναι, αλλά έπεσε δηλητήριο επάνω. Ποιος θα τολμήσει, έστω να δοκιμάσει, ένα φαγητό που έχει μέσα υδροκυάνιο, που όχι άνθρωπο, αλλά ελέφαντα σκοτώνει;

Στον "Φτωχούλη του Θεού" λέει ο Καζαντζάκης ότι το καλύτερο κήρυγμα περί Θεού το βρήκε στην άνθηση της αμυγδαλιάς. Και μέσα στο ίδιο βιβλίο έχει σελίδες πανάθλιες και υβριστικές. Και μετά απ' όλα αυτά δεν έχει "την των τοιούτων κάθαρσιν", όπως έλεγαν για την αρχαία τραγωδία».

«Ας μη κολακευώμεθα με παχιά λόγια. Το ότι ο Ελληνισμός προσέφερε το κατ' αυτόν εις την διάδοση του Ευαγγελίου, αυτό είναι μια πραγματικότητα. Και το ότι οι Έλληνες Πατέρες με την ελληνική γλώσσα διετύπωσαν τα δόγματα, κανείς δεν το αρνείται. Αλλ' αυτό όπως είπα, μας γεννά

υποχρεώσεις, δεν μας δίνει αφορμές
καυχήσεως και εγωϊσμού...

Λοιπόν, μη μας καταλαμβάνει
σωβινισμός. Ας μη μας κατατρώγει το
εθνικιστικό σαράκι. Και μάλιστα εμάς,
τους σημερινούς Έλληνες, που ζούμε τον
Χριστιανισμό αδαπάνως εν σχέσει με
άλλους Χριστιανούς αδελφούς μας».

-Γέροντα νομίζω ότι είσθε λίγο
υπερβολικός. Είναι ηλίου φαινότερον ότι ο
Χριστιανισμός ωφελήθηκε από τον
Ελληνισμό. Δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι
δανείστηκε στοιχεία μορφής, δηλαδή
ένδυμα τρόπον τινα. Αυτό το υποστηρίζουν
αξιόλογοι επιστήμονες.

- Αλλά και αν υποτεθεί ότι πήρε ένδυμα, τι
με αυτό; Σκέψου το εξής: Εγώ έχω χιλιάδες
λίρες, χρυσές, και εσύ έχεις ένα ωραίο
δοχείο και θέλουμε να πάμε τις λίρες
αυτές στην Τράπεζα να τις
ρευστοποιήσουμε. Φέρνεις εσύ το δοχείο
σου και εγώ βάζω μέσα όλες τις λίρες μου
και τις πάμε στην Τράπεζα. Μετά θα
εγείρεις εσύ αξιώσεις; Επειδή εσύ έβαλες

το δοχείο και εγώ τις λίρες, ίσα και όμοια
θα είμεθα στην εταιρία;

- Ασφαλώς όχι.

- Ε, αυτό ζητάς, εάν ισχυρίζεσαι ότι ο ένας
(ο Ελληνισμός) έβαλε το ένδυμα και ο
άλλος (ο Χριστιανισμός) έβαλε την ουσία».

«Η Εκκλησία δεν μπορεί να αλλάζει σαν
τον φούρνο του Χότζα ή σαν τους
ανεμομύλους και να γυρίζει κάθε φορά
κατά που φυσάει ο άνεμος. Οφείλει να
κρατήσει ως κόρην οφθαλμού τους
ανεκτιμήτους θησαυρούς που παρέλαβε
μέσα στην λατρεία της. Δεν πρέπει να τους
απεμπολήσει. Σήμερα καταργούμε τους
ιαμβικούς κανόνες επειδή δεν τους
καταλαβαίνουμε. Αύριο τους πεζούς.
Μεθαύριο θα πετάξουμε και τους αίνους.
Διότι σε λίγα χρόνια, με την γλώσσα που
διδάσκεται σήμερα στα σχολεία, δεν θα
είναι κατανοητοί ούτε οι αίνои, που είναι
απλούστερα τροπάρια.

Με την ίδια λογική, λοιπόν, θα
καταργήσουμε και την υπόλοιπη λατρεία
της Εκκλησίας. Και τότε τι θα βάλουμε

στην θέση αυτών; Αντί να λέμε “Τας κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν”, θα λέμε: “Σκύψτε στον αφέντη τις κούτρες σας”; Ἡ “Σκύψτε στον αφέντη τὰ κεφάλια σας”; Τι εἶδους λατρεία θα γίνει, αν την γράψουμε στην δημοτική;

«Ακούς ορισμένους που λέγουν: “*Α! πάμε στους Χαιρετισμούς*”. Στην Λειτουργία δεν πηγαίνουν· στους “Χαιρετισμούς” πηγαίνουν. Διότι τους συγκινεί το “Τη Υπερμάχῳ” ἢ το “*Ανοιξω το στόμα μου*” ἢ κάτι ἄλλο. Καλοὶ καὶ ἅγιοι οἱ Χαιρετισμοί, ἀλλὰ καμμιά ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας δεν μπορεῖ να συγκριθεῖ με το Μυστήριο τῆς θείας Ευχαριστίας. Την Κυριακή δεν λειτουργοῦνται, στους Χαιρετισμούς πηγαίνουν. Ἡ πηγαίνουν τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα. Ν’ ἀκούσουν το τροπάριο τῆς Κασσιανῆς. Μετροῦν καὶ τὸν χρόνο... Καὶ ἀρχίζουν τὰ συγχαρητήρια. Ἐπὶ τέλους, ἀς το καταλάβουμε ὅλοι, Ἐπίσκοποι καὶ Ἱερεῖς, φάλτες καὶ λαϊκοί, δεν εἶναι θέατρο ἡ Ἐκκλησία!».

«Το κατεστημένο της αμαρτίας εμφωλεύει μέσα στην ψυχή μας και εκδηλώνεται υπό όλες τις συνθήκες και κάτω από όλα τα καθεστώτα. Κτυπώντας ο Κύριος την αμαρτία, έκανε αληθινή επανάσταση. Και ζητάει και από μας να γίνουμε επαναστάτες κατά του εαυτού μας, κατά της αμαρτίας, κατά του κατεστημένου αυτού που ενθρόνισε ο διάβολος στην ψυχή του Αδάμ και της Εύας... Όταν η αμαρτία καταλυθεί και ζήσει ο Χριστός μέσα στην καρδιά μας, τότε και η αδικία καταλύεται και η εκμετάλλευσις ανθρώπου από άνθρωπο και η φιλοχρηματία και η φιλοδοξία και πολλά άλλα».

«Ολόκληρο το υλικό σύμπαν δεν φθάνει της αξία μιας ανθρωπίνης ψυχής, για την οποία ο Χριστός έγινε άνθρωπος και πέθανε πάνω στον Σταυρό. Έστω κι αν η ψυχή αυτή είναι η ψυχή ενός βρέφους ή ενός αναπήρου και κατακοίτου γέροντος. Δεν είναι ανάγκη να είναι ψυχή ενός σοφού, ενός σπουδαίου, ενός επιστήμονος, ενός μεγάλου αξιωματούχου. Η ψυχή ενός

αναπήρου γέροντος ή η ψυχή ενός βρέφους έχουν μπροστά στα μάτια του Θεού ανεκτίμητη αξία. Γι' αυτή την ψυχή ο Χριστός έγινε άνθρωπος».

«Να έχουμε επίγνωση των μέτρων μας. Πολλοί το παθαίνουν αυτό. Βλέπουν σ' ένα ασκητή ότι έκανε κάποια πολύ βαρεια, πολύ αυστηρή άσκηση: *“Να την κάνω και εγώ”*. μα είναι στα μέτρα σου αυτή η άσκηση; Ή μήπως σε κλέπει ο διάβολος *“εκ δεξιών”*; Το συζήτησες με τον Πνευματικό σου, αν πρέπει να κάνεις αυτή την μεγάλη άσκηση; Υπάρχει κίνδυνος να πλανηθείς.

Μπορούμε; Είναι στα μέτρα μας αυτό που θέλουμε να κάνουμε;».

-Γέροντα λένε μερικοί για την Παλαιά Διαθήκη: *“Δεν πρέπει να μελετούμε την ιστορία των Εβραίων”*.

- Δεν είναι ιστορία των Εβραίων. Είναι η προϊστορία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Αυτό πρέπει να το καταλάβουν. Ο Αβραάμ, ο Ισαάκ, κι ο Ιακώβ, μπορεί να

είναι κατά σάρκα πρόγονοι των Ισραηλιτών, αλλά κατά πνεύμα είναι δικοί μας. Αυτό το λέγει ο απόστολος Παύλος (Γαλ. 3,7-9). Και ο Κύριος είπε στους Ιουδαίους: Μη νομίζετε ότι το να λέτε: “Πατέρα έχουμε τον Αβραάμ” έχει κάποια αξία, αφού σεις δεν πολιτεύεσθε όπως ο Αβραάμ.

Ο Χριστιανικός λαός είναι ο κατά πνεύμα Ισραήλ. Όποιος Χριστιανός μιμείται την πίστη του Αβραάμ, αυτός είναι παιδί του Αβραάμ. Και όχι οι Εβραίοι, οι οποίοι απεδοκίμασαν τον Μεσσία, στον οποίο ο Αβραάμ επίστευσε και προσδοκούσε. Όλοι οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης τον Μεσσία προσδοκούσαν· και ο Ιακώβ και οι άλλοι Πατριάρχες. Και ο θεόπτης Μωϋσής, ο οποίος είπε: “Προφήτην εκ των αδελφών σου... αναστήσει σοι Κύριος ο Θεός σου”.

Είναι, λοιπόν, κατά πνεύμα, δικοί μας πρόγονοι οι άγιοι της Παλαιάς Διαθήκης. Η αντίληψις ότι η Παλαιά Διαθήκη είναι η ιστορία του εβραϊκού λαού, είναι στρεβλή. Η αλήθεια είναι ότι

πρόκειται για την προϊστορία του χριστιανισμού. Είναι η προϊστορία του ίδιου του Κυρίου μας.

Οι Ιουδαίοι τώρα είναι πλέον αντίχριστοι. Δεν είναι περιούσιος λαός, εξέπεσαν. Δεν το ψάλλουμε την Πεντηκοστή; “Ιουδαίοι... απιστία νοσήσαντες, θεϊκής εξέπεσαν χάριτος».

«Καλή και η εξωτερική ειρήνη. Προηγείται όμως της εξωτερικής η εσωτερική ειρήνη, η ειρήνη από τα πάθη, η ειρήνη τω τέκνων του Θεού. Αυτός που έχει την πραγματική ειρήνη, την έχει ακόμη και στον πόλεμο. Εν αντιθέση με αυτούς που φωνάζουν για την ειρήνη και βγάζουν τα μάτια τους μεταξύ τους στις πορείες ειρήνης. Ειρηνιστές και οι μεν και οι δε!

Η ειρήνη την οποία θέλουν οι ειρηνιστές, είναι μόνο εξωτερική. “Μη μου τους κύκλους τάραττε”. Να μην έχουμε πολέμους, για ν’ απολαμβάνουμε αμέριμνοι και ήσυχοι τα αγαθά της ζωής, τις ηδονές μας. “Ίνα εν ταις ηδοναίς ημών δαπανήσωμεν”».

«Όταν ο άνθρωπος απαλλαγεί από τα πάθη του, τότε μόνον δεν θα θέλει να κτυπήσει τον διπλανό του. Όσο αυτό δεν γίνεται, η ειρήνη θα διατηρείται μόνο με την ισορροπία του τρόμου. Ο Γιάννης φοβάται το θερίο και το θερίο τον Γιάννη».

«Εκείνος που ζητά την αγάπη στις σχέσεις μεταξύ των λαών, ας την εφαρμόσει πρώτα στην οικογένειά του και μετά βλέπουμε».

«Όσο θα υπάρχει αμαρτία, θα υπάρχει και πόλεμος. Όσο υπάρχει πλεονεξία και κακία, θα υπάρχει και πόλεμος. Το μεγαλύτερο και φρικιαστικότερο κατεστημένο είναι η αμαρτία. Εάν, λοιπόν, ειπούμε “Κάτω η αμαρτία”, ταυτόχρονα λέγουμε “ Κάτω ο πόλεμος”».

«Πολλές φορές, όταν έχουμε όλα τα αγαθά, ξεχνάμε το Θεό».

«Οι πνευματικοί νόμοι τιμωρούν τους παραβάτες τους».

Λίγες εβδομάδες πριν αναχωρήσει ο Γέροντας από τον κόσμο αυτό, ήταν καθισμένος στην καρέκλα με τους ορούς στα χέρια. Μπαίνει κάποιος επισκέπτης, του φιλάει το χέρι και τον ρωτά:

- Τι γίνεσθε, Γέροντα;

- **Γίνομαι**, παιδί μου

Και επειδή ο επισκέπτης δεν κατάλαβε, συνέχισε:

- **Ωριμάζω!**

«Χριστώ τω Θεώ παραθώμεθα»

«Υποθήκες ζωής»